

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

Херсонський державний університет

Кафедра філософії та соціально-гуманітарних наук

ГАЛІЧЕНКО М. В.

«УКРАЇНА В ЄВРОПІ ТА СВІТІ»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

для студентів усіх напрямків підготовки університету

Херсон – 2012

Розглянуто на засіданні кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук (протокол № 2 від 03 вересня 2012 р.)

Схвалено науково-методичною радою ХДУ (протокол № 2 від 08 листопада 2012 р.)

Рекомендовано до видання Вченою Радою Херсонського державного університету (протокол № 4 від 26 листопада 2012 р.)

Укладач:

Галіченко М. В. – викладач кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук.

Рецензенти:

Поліщук І. Є. – кандидат філософських наук, доцент.

Задорожня Н. О. – кандидат філософських наук, доцент.

Галіченко М. В.

«Україна в Європі та світі»: Навчально-методичний посібник. – Херсон, 2012. – 58 с.

Для студентів усіх напрямів підготовки університету.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ.....	5
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
ПЛАНІ ЛЕКЦІЙ.....	12
ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	15
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	27
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	32
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	34
ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ.....	42
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	44
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ.....	56

ВСТУП

Сучасний світ переживає складні процеси трансформації. Процеси глобалізації, які охопили увесь світ наприкінці 80-х – на початку 90-х років ХХ століття спричинили значні зміни в політичній, економічній та культурній сферах суспільного буття, обумовили зрушення від конкуруючих національних проектів до регіональних та світових інтеграцій. Все це обумовило необхідність перегляду взаємовідносин між державою та суспільством, зростання потреби в кваліфікованих та освічених громадянах, які постають носіями культурних, релігійних та соціальних ідентичностей, а також необхідність об'єднання зусиль усього людства для подолання глобальних проблем сучасності. Саме тому зростає необхідність впровадження в навчальний процес інтегративних курсів, які б з одного боку уніфікували отриманні студентами знання з соціально-гуманітарних наук, а з іншого – сприяли патріотичному вихованню молоді, утвердженню принципів толерантності та поваги до основних прав людини і громадянина, готували до життя у світі, що перебуває в постійному процесі змін.

Дисципліна «Україна в Європі та світі» має ознайомити студентів з сучасним станом світових політичних, економічних, соціально-демографічних, релігійних, культурних процесів. Велика увага звернена на процес європейської інтеграції України, яка проголошена головним пріоритетом зовнішньої політики нашої держави. Окрім того студенти знайомляться з історією взаємин України з окремими країнами та регіонами світу.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНА В ЄВРОПІ ТА СВІТІ»

1. Зовнішня політика України (історичний ракурс).

Зовнішня політика Київської Русі. Зовнішня політика Галицько-Волинського князівства. Участь українських земель у зовнішній політиці Литви. Люблінська унія (1569 р.). Українське козацтво в міжнародних відносинах. Участь України в міжнародних подіях періоду Національної революції (1648 – 1676 рр.). Переяславська Рада (1654 р.). Україна та Північна війна. Україна в планах Наполеона. «Українське питання» в міжнародних відносинах в роки Першої світової війни. Зовнішня політика Української Центральної Ради. Війна з Радянською Росією. Брестський мир (1918 р.) та його наслідки для України. Зовнішня політика Гетьманату. Приєднання Криму до України (1918 р.). Зовнішня політика Директорії УНР та ЗУНР. Становлення зовнішньої політики уряду УРСР в 1920-х рр. «Українське питання» в міжнародних відносинах напередодні Другої світової війни. Зовнішня політика УРСР в 1960 – 1980-х рр.

2. Зовнішня політика незалежної України.

Проголошення незалежності України 24 серпня 1991. Референдум 1 грудня 1991 року. Міжнародне визнання України. Проблема «ядерного спадку» СРСР. Процес врегулювання кордонів. Україно-молдовський кордон та проблема Придністров'я. Проблема делімітації україно-російського кордону. Україно-румунські територіальні суперечки. Участь України в інтеграційних процесах на пострадянському просторі. Україна та СНД. ГУАМ. «Митний Союз». Проблема створення зони вільної торгівлі СНД. Ташкентський договір. Європейський напрямок зовнішньої політики України. «Вишеградська четвірка» і Україна. Стратегічне партнерство з США. Співпраця України з країнами Латинської Америки. Україна та країни Африки. Інтереси України на Близькому та Середньому Сході. Стратегічне партнерство з Китаєм. Україно-японські відносини. Інтереси України в Південно-Східній Азії.

3. Участь України в міжнародних організаціях.

Співпраця між Україною та ООН в проведенні миротворчих операцій. Участь України в міжнародних організаціях системи ООН. Співробітництво між Україною та НАТО. Перспективи вступу України до НАТО. Процедура

вступу в НАТО. Участь України в європейських військових об'єднаннях. Рада Європи. Парламентська асамблея Ради Європи. ОБСЄ. ОЧЕС. Україна та СОТ. Вплив СОТ на розвиток економіки України. Участь України в галузевих міжнародних організаціях.

4. Європейський Союз: історія становлення та сучасний стан.

Передумови, причини та мета європейської інтеграції. Ідея Сполучених Штатів Європи. Наслідки Другої світової війни для європейського континенту. Основні етапи європейської інтеграції. «Декларація Шумана» (1950 р.). Європейське об'єднання вугілля та сталі (1951 р.). Європейське економічне співтовариство (1957 р.). Європейська асоціація вільної торгівлі (1960 р.). Економічна криза 1970-х років та її значення для європейської інтеграції. Валютний союз. Шенгенська угода. Маастрихтська угода та поява Європейського Союзу (1992 р.). Розширення ЄС 2004 року. Політика сусідства ЄС.

Інституційна структура ЄС. Основні інституції ЄС: Рада ЄС, Європейська комісія, Європейський парламент, Європейський суд, . Допоміжні інституції ЄС (Комітет регіонів, Європейський омбудсмен, Європейський соціально-економічний комітет та ін.). Спеціалізовані агентства ЄС. Основні правові акти ЄС (Паризька угода, Римські договори, Єдиний Європейський акт, Маастрихтська угода, Ніццький договір, Лісабонський договір). Система права ЄС.

5. Європейська інтеграція України.

Хронологія взаємин Україна – Європейський Союз. Основні етапи вступу до ЄС: консультативний, оціночний, переговорний, ратифікаційний та імплементаційний. Механізм вступу країни-кандидата до ЄС. Копенгагенські критерії (критерії вступу до ЄС). Результати виконання Україною політичного та економічного критеріїв вступу. Переваги та недоліки від вступу України до ЄС. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Угода про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Основні напрямки співпраці між Україною та ЄС. Зовнішньоторгівельний обіг. Інвестиційна діяльність. Співпраця у сфері фінансових послуг. Співпраця у сфері транспорту. Участь України в реалізації Європейської енергетичної хартії. Спільні проекти щодо захисту довкілля.

Політика сусідства ЄС. Місце України в проектах ЄС «Східне партнерство» та «Чорноморська синергія». Перспективи вступу України до ЄС.

6. Глобалізація і сучасний світ.

Розуміння терміну «глобалізація» в сучасній науковій літературі. Основні риси глобалізації. Чинники, які сприяють розгортанню глобалізаційних процесів в світі. Вплив глобалізації на політичний устрій світу: між інтеграцією та збереженням національних держав. Глобалізація світової економіки. «Велика вісімка» та «Велика двадцятка». Вплив транснаціональних корпорацій на розвиток економік окремих країн. Політика вестернізації в культурі. Культурний синкретизм та ренесанс культури Сходу. Співвідношення процесів секуляризації та сакралізації суспільного буття. Релігійне відродження початку ХХІ століття та загроза глобальних релігійних протистоянь. Глобальні проблеми людства (проблеми війни та миру, бідності, ядерної загрози, голоду та ін.) та шляхи їх вирішення.

7. Болонський процес.

Історія розвитку вищої освіти в Україні. Загальна характеристика сучасного стану системи вищої освіти країн Європи та провідних країн світу. Програма створення європейського простору вищої освіти до 2020 року. Велика Хартія університетів (1988 р.). Основні принципи Болонської декларації (1999 р.). Зобов'язання України щодо виконання принципів Болонської декларації.

Програми допомоги Європейського Союзу у сфері вищої освіти. Участь України в програмах Темпус, Еразмус Мундус та програмі Жана Моне.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УКРАЇНА В ЄВРОПІ ТА СВІТІ»

№	Назва теми	години		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1.	Змістовий модуль <u>Україна в Європі та світі:</u> <u>історія та сучасний стан</u> Зовнішня політика України (історичний ракурс).	2	4	2
2.	Зовнішня політика незалежної України.	2	2	6
3.	Участь України в міжнародних організаціях.	-	2	-
4.	Європейський Союз: історія становлення та сучасний стан.	2	2	-
5.	Європейська інтеграція України.	2	2	-
6.	Глобалізація і сучасний світ	2	2	-
7.	Болонський процес.	-	2	2
	Всього:	10	16	10

ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНА В ЄВРОПІ ТА СВІТІ»

Тема: Україна в Європі та світі: історія та сучасний стан.

Лекційні модулі:

1. Зовнішня політика України (історичний ракурс).
2. Зовнішня політика незалежної України.
3. Європейський Союз: історія становлення та сучасний стан.
4. Європейська інтеграція України.
5. Глобалізація і сучасний світ.

Семінарські модулі:

1. Зовнішня політика України періоду Середньовіччя та Нового часу.
2. Зовнішня політика України в ХХ столітті.
3. Зовнішня політика незалежної України.
4. Участь України в міжнародних організаціях.
5. Європейський Союз: історія становлення та сучасний стан.
6. Європейська інтеграція України.
7. Глобалізація і сучасний світ.
8. Болонський процес.

Модулі самостійної роботи:

1. Зовнішня політика Галицько-Волинського князівства.
2. Взаємини між Україною та країнами Африки.
3. Інтереси України в країнах Латинської Америки.
4. Співпраця між Україною та країнами Азії.
5. Сучасний стан вищої освіти в провідних країнах світу.

Підсумкова тека

1. Зовнішня політика Київської Русі.
2. Зовнішня політика Галицько-Волинського князівства.
3. Участь українських земель у зовнішній політиці Литви.
4. Українське козацтво в міжнародних відносинах.
5. Участь України в міжнародних подіях періоду Національної революції (1648 – 1676 рр.).
6. «Українське питання» в міжнародних відносинах в роки Першої світової війни.
7. Зовнішня політика Центральної Ради та Гетьманату.

8. Зовнішня політика Директорії УНР та ЗУНР.
9. «Українське питання» в міжнародних відносинах напередодні Другої світової війни.
10. Зовнішня політика УРСР в 1960 – 1980-х рр.
11. Міжнародне визнання України.
12. Проблема врегулювання кордонів.
13. Участь України в інтеграційних процесах на пострадянському просторі.
14. Європейський напрямок зовнішньої політики України.
15. Стратегічне партнерство з США.
16. Співпраця України з країнами Латинської Америки.
17. Україна та країни Африки.
18. Співпраця України з країнами Азії.
19. Україна та ООН.
20. Україна та НАТО.
21. Україна та СОТ.
22. Співпраця між Україною та МВФ.
23. Участь України в галузевих міжнародних організаціях.
24. Передумови, причини та мета європейської інтеграції.
25. Основні етапи європейської інтеграції.
26. Інституційна структура Європейського Союзу.
27. Основні правові акти Європейського Союзу.
28. Правові засади співпраці між Україною та Європейським Союзом.
29. Механізм вступу до Європейського Союзу. Копенгагенські критерії.
30. Основні напрямки співпраці між Україною та ЄС.
31. Політика сусідства ЄС.
32. «Східне партнерство»
33. «Чорноморська синергія».
34. Перспективи вступу України до ЄС.
35. Основні риси глобалізації.
36. Вплив глобалізації на політичний устрій світу: між інтеграцією та збереженням національних держав.
37. Глобалізація світової економіки.
38. Релігійне відродження початку ХХІ століття та загроза глобальних релігійних протистоянь.
39. Глобальні проблеми людства та шляхи їх вирішення.
40. Українська культура між Сходом та Заходом. Тенденції розвитку культури в ХХІ столітті.
41. Історія розвитку вищої освіти в Україні.

42. Загальна характеристика сучасного стану системи вищої освіти провідних країн світу.
43. Основні принципи Болонської декларації.
44. Програми допомоги Європейського Союзу у сфері вищої освіти.
45. Участь України в програмах Темпус, Еразмус Мундус та програмі Жана Моне.

ПЛАН ЛЕКЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНА В ЄВРОПІ ТА СВІТІ»

(10 годин)

Лекція 1.

Зовнішня політика України (історичний ракурс).

Зовнішня політика Київської Русі. Участь українських земель у зовнішній політиці Литви. Люблінська унія (1569 р.). Українське козацтво в міжнародних відносинах. Участь України в міжнародних подіях періоду Національної революції (1648 – 1676 рр.). Переяславська Рада (1654 р.). Україна та Північна війна. Україна в планах Наполеона. «Українське питання» в міжнародних відносинах в роки Першої світової війни. Зовнішня політика Української Центральної Ради. Війна з Радянською Росією. Брестський мир (1918 р.) та його наслідки для України. Зовнішня політика Гетьманату. Приєднання Криму до України (1918 р.). Зовнішня політика Директорії УНР та ЗУНР. Становлення зовнішньої політики уряду УССР в 1920-х рр. «Українське питання» в міжнародних відносинах напередодні Другої світової війни.

Лекція 2.

Зовнішня політика незалежної України.

Проголошення незалежності України 24 серпня 1991. Референдум 1 грудня 1991 року. Міжнародне визнання України. Проблема «ядерного спадку» СРСР. Процес врегулювання кордонів. Україно-молдовський кордон та проблема Придністров'я. Проблема делімітації україно-російського кордону. Україно-румунські територіальні суперечки. Участь України в інтеграційних процесах на пострадянському просторі. Україна та СНД. ГУАМ. «Митний Союз». Проблема створення зони вільної торгівлі СНД. Ташкентський договір. Європейський напрямок зовнішньої політики України. «Вишеградська четвірка» і Україна. Стратегічне партнерство з США.

Лекція 3.

Європейський Союз: історія становлення та сучасний стан.

Передумови, причини та мета європейської інтеграції. Ідея Сполучених Штатів Європи. Наслідки Другої світової війни для європейського континенту. Основні етапи європейської інтеграції. «Декларація Шумана» (1950 р.). Європейське об'єднання вугілля та сталі (1951 р.). Європейське

економічне співтовариство (1957 р.). Європейська асоціація вільної торгівлі (1960 р.). Економічна криза 1970-х років та її значення для європейської інтеграції. Валютний союз. Шенгенська угода. Маастрихтська угода та поява Європейського Союзу (1992 р.). Розширення ЄС 2004 року. Політика сусідства ЄС.

Інституційна структура ЄС. Основні інституції ЄС: Рада ЄС, Європейська комісія, Європейський парламент, Європейський суд, . Допоміжні інституції ЄС (Комітет регіонів, Європейський омбудсмен, Європейський соціально-економічний комітет та ін.). Спеціалізовані агентства ЄС. Основні правові акти ЄС (Паризька угода, Римські договори, Єдиний Європейський акт, Маастрихтська угода, Ніщський договір, Лісабонський договір). Система права ЄС.

Лекція 4.

Європейська інтеграція України.

Хронологія взаємин Україна – Європейський Союз. Основні етапи вступу до ЄС: консультативний, оціночний, переговорний, ратифікаційний та імплементаційний. Механізм вступу країни-кандидата до ЄС. Копенгагенські критерії (критерії вступу до ЄС). Результати виконання Україною політичного та економічного критеріїв вступу. Переваги та недоліки від вступу України до ЄС. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Угода про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Основні напрямки співпраці між Україною та ЄС. Зовнішньоторгівельний обіг. Інвестиційна діяльність. Співпраця у сфері фінансових послуг. Співпраця у сфері транспорту. Участь України в реалізації Європейської енергетичної хартії. Спільні проекти щодо захисту довкілля. Перспективи вступу України до ЄС.

Лекція 5.

Глобалізація і сучасний світ.

Розуміння терміну «глобалізація» в сучасній науковій літературі. Основні риси глобалізації. Чинники, які сприяють розгортанню глобалізаційних процесів в світі. Вплив глобалізації на політичний устрій світу: між інтеграцією та збереженням національних держав. Глобалізація світової економіки. «Велика вісімка» та «Велика двадцятка». Вплив транснаціональних корпорацій на розвиток економік окремих країн. Політика вестернізації в культурі. Культурний синкретизм та ренесанс культури

Сходу. Співвідношення процесів секуляризації та сакралізації суспільного буття. Релігійне відродження початку XXI століття та загроза глобальних релігійних протистоянь. Глобальні проблеми людства (проблеми війни та миру, бідності, ядерної загрози, голоду та ін.) та шляхи їх вирішення.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНА В ЄВРОПІ ТА СВІТІ»

(16 годин)

Семінар № 1.

Зовнішня політика України періоду Середньовіччя та Нового часу.

1. Зовнішня політика Київської Русі.
2. Участь українських земель у зовнішній політиці Литви.
3. Українське козацтво в міжнародних відносинах.
4. Участь України в міжнародних подіях періоду Національної революції (1648 – 1676 рр.).

Теми рефератів:

Зовнішня політика Святослава.

Християнізація Київської Русі.

Зовнішня політика Володимира Мономаха.

Зовнішня політика Богдана Хмельницького.

Переяславська Рада 1654 року.

Рекомендована література:

Головко, А. Русь у міжнародному житті Європи IX–X ст. [Текст] / А. Головко. – К. : Ін-т історії України НАН України, 1994. – 29 с.

Горобець, В. Українсько-російські дипломатичні стосунки 1648 – 1657 рр. [Текст] / В. Горобець. // Київська старовина. – 1995. – № 6. – С. 10–22.

Зінченко, А. Історія дипломатії : від давнини до початку нового часу. Навч. посіб. [Текст] / А. Зінченко. – Вінниця : Нова книга, 2002. – 564 с.

Котляр, М. Історія дипломатії Південно-Західної Русі [Текст] / М. Котляр. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2002. – 247 с.

Кучик, О. С. Зовнішня політика України : Навч. посіб. [Текст] / О. С. Кучик, О. А. Заяць. – К.: Знання, 2010. – 572 с.

Леп'явко, С. Українське козацтво у міжнародних відносинах (1561 – 1591 рр.) [Текст] / С. Леп'явко. – Чернігів : «Сіверянська думка», 1999. – 216 с.

Овсій, І. О. Зовнішня політика України : Від давніх часів до 1944 р. : Навч. посіб. для вузів [Текст] / І. О. Овсій. – К. : Либідь, 1999. – 238 с.

Переяславська рада 1654 року (Історіографія та дослідження) [Текст] / [редкол. П.Сохань, Я.Дашкевич, І.Гирич та ін.]. – К. : Смолоскип, 2003. – 830 с.

Сергійчук, В. Іменем Війська Запорозького. Українське козацтво в міжнародних відносинах XVI – XVII ст. [Текст] / В. Сергійчук. – К. : Україна, 1991. – 253 с.

Семінар № 2.

Зовнішня політика України в ХХ столітті.

1. «Українське питання» в міжнародних відносинах в роки Першої світової війни.
2. Зовнішня політика Центральної Ради та Гетьманату.
3. Зовнішня політика Директорії УНР та ЗУНР.
4. Становлення зовнішньої політики уряду УССР в 1920-х роках.
5. «Українське питання» в міжнародних відносинах напередодні Другої світової війни.
6. Зовнішня політика УРСР в 1960 – 1980-х роках.

Теми рефератів:

Війна Центральної Ради з Радянською Росією.

Брестський мир та його зовнішньополітичні наслідки для України.

Українсько-польська війна.

Участь делегацій УНР та ЗУНР в роботі Версальської мирної конференції.

Карпатська Україна.

Рекомендована література:

Головченко, В. І. Українське питання в роки Першої світової війни: Монографія [Текст] / В. І. Головченко, В. Ф. Солдатенко. – К. : Парламентське вид-во, 2009. – 448 с.

Держалюк, М. С. Міжнародне становище України та її визвольна боротьба у 1917-1922 роках [Текст] / М. С. Держалюк. – К. : Оріяни, 1998. – 240 с.

Кучик О. Україна в зовнішній політиці держав Антанти (1917 – 1920 рр.) [Текст] / О. Кучик. – Л. : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2004. – 256 с.

Кучик, О. С. Зовнішня політика України : Навч. посіб. [Текст] / О. С. Кучик, О. А. Заяць. – К.: Знання, 2010. – 572 с.

Овсій, І. О. Зовнішня політика України : Від давніх часів до 1944 р. : Навч. посіб. для вузів [Текст] / І. О. Овсій. – К. : Либідь, 1999. – 238 с.

Симоненко, Р. Г. Українсько-польські відносини та боротьба за єдність України [Текст] / Р. Г. Симоненко, Д. В. Табачник. – К. : Либідь, 2007. – 704 с.

Семінар № 3.

Зовнішня політика незалежної України.

1. Міжнародне визнання України.
2. Проблема врегулювання кордонів.
3. Участь України в інтеграційних процесах на пострадянському просторі.
4. Європейський напрямок зовнішньої політики України.
5. Стратегічне партнерство з США.

Теми рефератів:

Україно-британські взаємини (1991 – 2012 рр.).

Україно-німецькі стосунки (1991 – 2012 рр.).

Дипломатичні взаємини між Францією та Україною.

«Вишеградська четвірка» та Україна.

Україна та СНД.

Рекомендована література:

Білозір, М. П. Особливості українсько-російських відносин на сучасному етапі [Текст] / М. П. Білозір. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2007. – № 7. – С. 60–66.

Грубінко, А. Україна у зовнішній політиці Великої Британії: новітній етап міждержавних відносин (2005-2009) [Текст] / А. Грубінко. // Міжнародні зв'язки України : наукові пошуки та знахідки. – 2010. – Вип. 19. – С. 285–302.

Грубінко, А. Україно-британські відносини 1991 – 2004 [Текст] / А. Грубінко. – Тернопіль, 2005. – 336 с.

Донченко, Є. Україна в східноєвропейській політиці Франції (1991-2009) [Текст] / Є. Донченко. // Міжнародні зв'язки України : наукові пошуки та знахідки. – 2010. – Вип. 19. – С. 277–284.

Дьяков, О. А. Україна – Румунія : проблема делімітації континентального шельфу та виключних економічних зон [Текст] / О. А. Дьяков. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 4 (5). – С. 178–184.

Івченко, О. Г. Україна в системі міжнародних відносин : історична ретроспектива та сучасний стан [Текст] / О. Г. Івченко. – К. : «РІЧУАННП», 1997. – 688 с.

Коцан, Н. Н. Проблеми формування морських кордонів України [Текст] / Н. Н. Коцан, Г. В. Копачинська // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2010. – № 15. – С. 78–85.

Кучик, О. С. Зовнішня політика України : Навч. посіб. [Текст] / О. С. Кучик, О. А. Заяць. – К.: Знання, 2010. – 572 с.

Максименко, І. В. Україно-румунські відносини у контексті розширення ЄС на Схід [Текст] / І. В. Максименко. // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 3 (8). – С. 225–232.

Мандрик, І. П. Зовнішньоторгівельні відносини США та України у 1992 – 2005 [Текст] / І. П. Мандрик, А. В. Огородніч. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2007. – № 7. – С. 93–97.

Савін, С. Л. Пріоритетні питання зовнішньої політики США у Чорноморському регіоні [Текст] / С. Л. Савін. // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 4 (13). – С. 237–243.

Стащук, Ю. В. Проблеми функціонування українсько-молдовського державного кордону та їх вплив на інтеграційні процеси в регіоні [Текст] / Ю. В. Стащук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 78–83.

Хартія Україна – США про стратегічне партнерство від 19.12.2008. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon1.rada.gov.ua/>

Цимбалюк, І. Л. Розвиток українсько-британських зовнішньополітичних відносин у системі європейської інтеграції [Текст] / І. Л. Цимбалюк, Т. Р.

Левкун. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 67–71.

Чекаленко, Л. Д. Зовнішня політика України: Підручник для студ. ВНЗ [Текст] / Л. Д. Чекаленко. – К. : Либідь, 2006. – 710 с.

Семінар № 4.

Участь України в міжнародних організаціях.

1. Україна та ООН.
2. Україна та НАТО.
3. Україна та СОТ.
4. Співпраця між Україною та МВФ.
5. Участь України в галузевих міжнародних організаціях.

Теми рефератів:

Участь України в діяльності ОБСЄ.

Україна та Рада Європи.

Участь України в діяльності ОЧЕС.

Участь України в діяльності ЮНЕСКО.

Рекомендована література:

Білорус, І. О. Сучасні тенденції розвитку співпраці України з НУО [Текст] / І. О. Білорус. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2007. – № 1. – С. 67–72.

Кучик, О. С. Зовнішня політика України : Навч. посіб. [Текст] / О. С. Кучик, О. А. Заяць. – К.: Знання, 2010. – 572 с.

Макогон, Ю. В. Стратегічні інтереси України в ОЧЕС [Текст] / Ю. В. Макогон. // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 4 (9). – С. 193–200.

Міжнародні організації : навч. посіб. [Текст] / Ред. О. С. Кучик. – К. : Знання, 2007. – 749 с.

НАТО : історія, структура, діяльність, перспективи : навч. посіб. [Текст] / С. В. Федонюк, В. Й. Лажнік, А. А. Моренчук, Н. І. Романюк ; М-во освіти і науки України ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 258 с.

Пацьох, О. С. Участь України в миротворчій діяльності Організації об'єднаних націй [Текст] / О.С. Пацьох, Т. І. Раєвич. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2008. – № 6. – С. 41–45.

Радзієвська, С. О. Участь України в регіональних інтеграційних процесах і її вплив на підвищення конкурентоспроможності національної економіки [Текст] / С. О. Радзієвська. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2007. – № 1. – С. 49–55.

Чекаленко, Л. Д. Зовнішня політика України: Підручник для студ. ВНЗ [Текст] / Л. Д. Чекаленко. – К. : Либідь, 2006. – 710 с.

Чиж, І. С. Україна в Раді Європи [Текст] / І. С. Чиж. – К. : Парламентське вид-во, 2001. – 384 с.

Семінар № 5.

Європейський Союз: історія становлення та сучасний стан.

1. Передумови, причини та мета європейської інтеграції.
2. Основні етапи європейської інтеграції.
3. Інституційна структура Європейського Союзу.
4. Основні правові акти Європейського Союзу.

Теми рефератів:

Європейська асоціація вільної торгівлі.

Жак Моне.

Роберт Шуман.

Політика сусідства Європейського союзу.

Європейський суд з прав людини.

Рекомендована література:

Балюк, Н. В. Еволюція європейської інтеграції у сфері зовнішньої політики та політики безпеки [Текст] / Н. В. Балюк. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 13–17.

Бояр, А. О. Проблеми та перспективи розвитку єдиного ринку Європейського Союзу [Текст] / А. О. Бояр. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 170–177.

Єр'оміна, Є. О. Становлення Європейського валютного союзу [Текст] / Є. О. Єр'оміна. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2008. – № 3. – С. 45–50.

Інституційний розвиток ЄС [Електронний ресурс]: матеріал Урядового порталу. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=243284695&cat_id=223223535&ctime=1266855384301, вільний. – Назва з екрану.

Кернз, В. Вступ до права Європейського Союзу : Навч. посіб. [Текст] / Волтер Кернз, ; Пер. з англ. В. С. Ісакович. – К. : Знання, 2002. – 381 с.

Копійка, В. Європейський Союз : заснування та етапи становлення : Навч. посіб. [Текст] / В. Копійка, Т. Шинкаренко. – К. : Либідь, 2002. – 448 с.

Круглашов, А. М. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття : довідник. – Ч. 1. [Текст] / А. М. Круглашов, І. Озимок, Т. С. Астапенко, В. В. Руссу. – Чернівці, 2010. – 212 с.

Представництво Європейського Союзу в Україні: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm

Сидорук, Т. В. Передумови появи та процес концептуалізації Європейської політики сусідства [Текст] / Т. В. Сидорук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 17–23.

Чуприна, О. Б. Історія розвитку інтеграційних процесів в Європі та аналіз їх взаємозв'язку з процесами глобалізації [Текст] / О. Б. Чуприна. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2007. – № 1. – С. 56–62.

Семінар № 6.

Європейська інтеграція України.

1. Правові засади співпраці між Україною та Європейським Союзом.
2. Основні напрямки співпраці між Україною та ЄС.
3. Реалізація політики сусідства ЄС («Східне партнерство», «Чорноморська синергія», Угода про асоціацію, Угода про зону вільної торгівлі).
4. Перспективи вступу України до ЄС.

Теми рефератів:

Зовнішня торгівля між Україною та ЄС.

Співпраця у сфері надання фінансових послуг між Україною та ЄС.

Участь України в реалізації Європейської енергетичної хартії.

Спільні проекти України та ЄС щодо захисту довкілля.

Науково-технічна співпраця Україна – ЄС.

Рекомендована література:

Артёменко, С. В. Региональная политика ЕС: опыт и географические аспекты организации функционирования еврорегионов [Текст] / С. В. Артёменко. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2011. – № 18. – С. 101–108.

Бударіна, Н. О. Фінансовий ринок України в аспекті вступу її до ЄС [Текст] / Н. О. Бударіна, А. В. Вешневська. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 293–299.

Відносини Україна – ЄС [Електронний ресурс] / Міністерство закордонних справ України. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/2822.htm>, вільний. – Назва з екрану.

Войчук, М. В. Особливості інтеграції України в європейський науковий простір [Текст] / М. В. Войчук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 4. – С. 281–284.

Гончарук, А. Регіональна торгівельно-економічна інтеграція України та ЄС : стан, перспективи, проблеми [Текст] / А. Гончарук, О. Усенко. // Міжнародна економічна політика. – 2011. – № 12-13. – С. 98–132.

Горбашевська, М. О. Перспективи співпраці України з ЄС на прикладі машинобудівельного комплексу [Текст] / М. О. Горбашевська. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 253–258.

Дмитренко, М. А. Євроінтеграція і національні інтереси [Текст] / М. А. Дмитренко. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2006. – № 4. – С. 25–30.

Крапівін, О. Євроатлантична інтеграція України [Текст] / О. Крапівін, І. Тодоров. – Донецьк : Вебер, 2008. – 329 с.

Круглашов, А. М. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття : довідник. – Ч. 1. [Текст] / А. М. Круглашов, І. Озимок, Т. С. Астапенко, В. В. Руссу. – Чернівці, 2010. – 212 с.

Мерза, Н. З. Особливості інтеграції України в європейський транспортний простір в умовах переходу до режиму вільної торгівлі [Текст] / Н. З. Мерза, М. В. Сидорук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 265–268.

Недогрєєва, А. І. Історичні передумови та стратегія європейської інтеграції України [Текст] / А. І. Недогрєєва. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2006. – № 4. – С. 65–68.

Носирєв, О. О. Зовнішня торгівля України з країнами ЄС : проблеми та напрямки оптимізації [Текст] / О. О. Носирєв. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2011. – № 18. – С. 81–88.

Офіцинський, Р. А. Європейська та євроатлантична інтеграція України. Соціальний аспект : Навч. посіб. [Текст] / Р. А. Офіцинський. – Ужгород : Ліра, 2007. – 320 с.

Рекша, Т. О. Співпраця України та Європейського Союзу у сфері освіти : реальність і перспективи розвитку [Текст] / Т.О. Рекша. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 4. – С. 275–281.

Спільні органи співробітництва Україна – ЄС [Електронний ресурс]. – Чатеріал Урядового порталу. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=207976390&cat_id=31545&ctime=1239717330356, вільний.

Хронологія двосторонніх відносин) [Електронний ресурс] / Представництво Європейського Союзу в Україні. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/chronology/index_uk.htm, вільний. – Назва з екрану.

Семінар № 7.

Глобалізація і сучасний світ.

1. Основні риси глобалізації.
2. Вплив глобалізації на політичний устрій світу: між інтеграцією та збереженням національних держав.
3. Глобалізація світової економіки.

4. Вплив глобалізації на розвиток релігії, культури та освіти.
5. Глобальні проблеми людства та шляхи їх вирішення.

Теми рефератів:

Роль транснаціональних корпорацій в розвитку світової економіки.

Релігійне відродження початку ХХІ століття та загроза глобальних релігійних протистоянь.

Українська культура між Сходом та Заходом.

Тенденції розвитку культури в ХХІ столітті.

Інтернет та сучасний світ.

Рекомендована література:

Бауман, З. Глобализация. Последствия для человека и общества [Текст] / З. Бауман. – М. : Изд-во «Весь мир», 2004. – 188 с.

Сленський, В. Глобалізація, уявлені спільноти і Православ'я [Текст] / В. Сленський. // Людина і світ. – 2004. – № 5. – С. 14–20.

Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації [Текст] / За ред. Я.А. Жаліла. – К. : НІСД, 2005. – 388 с.

Красовська, О. Ю. Роль освіти в сучасних глобальних умовах [Текст] / О. Ю. Красовська. // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – № 1. – С. 182–188.

Науменко, Н. С. Теоретичні засади стратегічного партнерства в умовах глобалізації [Текст] / Н. С. Науменко. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2009. – № 3. – С. 11–19.

Наумкіна, С. Глобалізація: тенденції інтеграції, універсалізації та поляризації сучасного світу [Текст] / С. Наумкіна, Ю. Ткачук. // Політичний менеджмент. – 2005. – № 6. – С. 121–128.

Пашков, С. О. Глобалізація та її вплив на галузеву структуру світової економіки [Текст] / С. О. Пашков. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2009. – № 5. – С. 36–41.

Пелагеша, Н. Україна у смислових війнах постмодерну : трансформація української національної ідентичності в умовах глобалізації [Текст] / Н. Пелагеша. – К. : НІСД, 2008. – 288 с.

Україна в глобалізованому світі : Зб. наук. праць [Текст] / НАН України. Ін-т світової економіки і міжнародних відносин; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2007. – 176 с.

Семінар № 8.

Болонський процес.

1. Програма створення європейського простору вищої освіти до 2020 року. Етапи становлення Болонського процесу.
2. Основні принципи Болонської декларації.
3. Реалізація основних положень Болонського процесу в системі вищої освіти України.
4. Участь України в програмах Темпус, Еразмус Мундус та програмі Жана Моне.

Теми рефератів:

Історія розвитку вищої освіти в Україні.

Історія Херсонського державного університету.

Велика Хартія університетів.

Кредитно-модульна система навчання: переваги та недоліки.

Рекомендована література:

Беляєв, Ю. І. Болонський процес. Хрестоматія [Текст] / Ю. Беляєв, О. Мішуков. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2005. – 276 с.

Болонський процес : перспективи і розвиток у контексті приєднання до Європейського простору вищої освіти : Монографія [Текст] / За ред. В. М. Бебика. – К. : МАУП, 2004. – 200 с.

Вища освіта України і Болонський процес : Навч. посіб. / За ред. В. Г. Кременя / М. Ф. Степко, Я. Я. Боллюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабін. – Тернопіль : Навчальна книга, 2004. – 384 с.

Європейський Союз – Україна : Співробітництво у сфері вищої освіти. – К. : ТОВ «FGL Energy», 2010. – 20 с.

Журавський, В. С. Болонський процес : головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти [Текст] / В. С. Журавський, М. З. Згуровський. – К. : ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2003. – 200 с.

Збруєва, А. Болонський процес : пошуки шляхів підвищення конкурентоспроможності Європейської вищої школи [Текст] / А. Збруєва. // Шлях освіти. – 2002. – № 1. – С.18–21.

Кривчик, Г. Г. Вища школа і Болонський процес : Конспект лекцій [Текст] / Г. Г. Кривчик. – Дніпропетровськ : ПДАБА, ДРІДУ НАДУ, 2008 . – 34 с.

Пелагеша, Н. Україна у смислових війнах постмодерну : трансформація української національної ідентичності в умовах глобалізації [Текст] / Н. Пелагеша. – К. : НІСД, 2008. – 288 с.

Товажнянський, Л. Болонський процес : цикли, ступені, кредити [Текст] / Л. Товажнянський, Є. Соков, Б. Клименко. – Харків, 2004. – 144 с.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНА В ЄВРОПІ ТА СВІТІ»

Тема 1.

Зовнішня політика Галицько-Волинського князівства.

1. Зовнішня політика Галичини та Волині до об'єднання двох князівств.
2. Міжнародна діяльність Галицько-Волинського князівства за часів Данила Галицького.
3. Галицько-Волинська держава на міжнародній арені у другій половині XIII – першій половині XIV століття.

Рекомендована література:

Зінченко, А. Історія дипломатії : від давнини до початку нового часу. Навч. посіб. [Текст] / А. Зінченко. – Вінниця : Нова книга, 2002. – 564 с.

Котляр, М. Історія дипломатії Південно-Західної Русі [Текст] / М. Котляр. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2002. – 247 с.

Крип'якевич І.П. Галицько-Волинське князівство [Електронний ресурс] / І.П. Крип'якевич. – 2-е вид., із змінами і доп. – Львів: Ін-т українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, 1999. – 220 с. – Режим доступу до джерела: <http://litopys.org.ua/krypgvol/krypgv.htm>

Кучик, О. С. Зовнішня політика України : Навч. посіб. [Текст] / О. С. Кучик, О. А. Заяць. – К.: Знання, 2010. – 572 с.

Овсій І.О. Зовнішня політика України (від давніх часів до 1944 року): Навч. посібник [Електронний ресурс] / І.О. Овсій. – К.: Либідь, 1999. – 240 с. – Режим доступу до джерела: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-8.html>

Тема 2.

Взаємини між Україною та країнами Африки.

1. Співпраця між Україною та країнами Магрибу.
2. Інтереси України в Південній Африці.
3. Миротворча діяльність України в Африці.
4. Участь України у боротьбі з голодом на африканському континенті.

Рекомендована література:

Зовнішня політика України – 2006 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник [Текст] / За ред. Г. М. Перепелиці. – К, 2007. – 201 с.

Корчун, С. В. Зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами Африки [Текст] / С. В. Корчун. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2007. – № 7. – С. 82–87.

Кулініч, М. А. Африканський вектор зовнішньоекономічної політики України [Текст] / М. А. Кулініч, М. Ю. Рубцова. // Україна і світове господарство : взаємодія на межі тисячоліть. – К. : Либідь, 2002. – С. 319–343.

Макух, В. В. Україна і країни Магрибу : реалії та перспективи. Актуальні питання двохстороннього співробітництва : збірка статей [Текст] / В. В. Макух. – Одеса : Фенікс, 2010. – 244 с.

Мандрик, І. П. Міждержавні відносини України та Південно-Африканської республіки [Текст] / І. П. Мандрик, В. В. Андросюк. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 11. – С. 137–141.

Українські інтереси на Африканському континенті : Республіка Кот-Д'Івуар [Текст]. // Зовнішні справи. – 2009. – № 10-11. – С. 30–31.

Цаплиєнко, А. Без українців у Сьєра-Леоне неможливо вирішити жодної миротворчої справи [Текст] / А. Цаплиєнко // Політика і культура. – 2005. – № 29. – С. 28–29.

Тема 3.

Інтереси України в країнах Латинської Америки.

1. Українсько-бразильське співробітництво.
2. Співпраця між Україною та Мексикою.
3. Взаємини України з Кубою.
4. Співробітництво між Україною та Аргентиною.

Рекомендована література:

Зовнішня політика України – 2006 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник [Текст] / За ред. Г. М. Перепелиці. – К, 2007. – 201 с.

Лажнік, В. Й. Зовнішня торгівля товарами між Україною і країнами Латинської Америки [Текст] / В. Й. Лажнік, М. О. Подзерук. // Наук. вісн.

Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2008. – № 6. – С. 79–88.

<http://www.mfa.gov.ua/> – Міністерство Закордонних справ України.

<http://www.kmu.gov.ua/> – Кабінет Міністрів України.

Тема 4.

Співпраця між Україною та країнами Азії.

1. Інтереси України на Близькому та Середньому Сході.
2. Взаємини України з Японією.
3. Стратегічне партнерство з Китаєм.
4. Інтереси України в Південно-Східній Азії.

Рекомендована література:

Зовнішня політика України – 2006 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник [Текст] / За ред. Г. М. Перепелиці. – К, 2007. – 201 с.

Комарницький, М. Україна і Південно-Східна Азія : перспективи співпраці в XXI сторіччі [Текст] / М. Комарницький. // HSS-2009 – 14-16 МАУ. – Р. 148–149.

Лажнік В.Й. Сучасний стан зовнішньоекономічного співробітництва України з центральназійськими країнами СНД [Текст] / В. Й. Лажнік, С. О. Петрук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2010. – № 15. – С. 107–117.

Мандрик, І. П. Зовнішньоторгівельні зв'язки України з Республікою Корея [Текст] / І. П. Мандрик, О. І. Алісова. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2008. – № 1. – С. 231–236.

Мандрик, І. П. Основні напрямки україно-японського співробітництва [Текст] / І. П. Мандрик, О. В. Іпатюк. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2007. – № 7. – С. 87–92.

Пріоритетні питання політики України щодо країн Азії. Аналітична доповідь [Текст]. – К. : НІСД, 2011. – 46 с.

Серов, Д. І. Арабські країни Перської затоки : стратегічний пріоритет близькосхідної політики України [Текст] / Д. І. Серов. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 3 (4). – С. 177–188.

Серов, Д. І. Південь України і Близький Схід : стан і перспективи економічної співпраці (на прикладі Одеської області) [Текст] / Д. І. Серов. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 4 (5). – С. 185–193.

Швед, В. Трансатлантичний чинник у контексті реалізації стратегічних завдань Української держави на Близькому та Середньому Сході [Текст] / В. Швед. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1. – С.173–180.

Тема 5.

Сучасний стан вищої освіти в провідних країнах світу.

1. Вища освіта у США та Канаді.
2. Вища освіта в Японії, Китаї та Південній Кореї.
3. Вища освіта в Великобританії, Франції, Німеччині, Італії та Іспанії.
4. Вища освіта в Росії.

Рекомендована література:

Беляєв, Ю. І. Болонський процес. Хрестоматія [Текст] / Ю. Беляєв, О. Мішуков. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2005. – 276 с.

Вища освіта України і Болонський процес : Навч. посіб. / За ред. В. Г. Кременя / М. Ф. Степко, Я. Я.Болубаш, В. Д.Шинкарук, В. В.Грубінко, І. І. Бабін. – Тернопіль : Навчальна книга, 2004. – 384 с.

Зіноватна, О. М. Вища освіта у США : навчальний компонент у магістерських програмах різного типу [Текст] / О. М. Зіновата. // Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки. – 2009. – Вип. 163. – С. 82–86.

Корнієнко, В. Дидактичні особливості організації навчального процесу у вищій школі США [Текст] / В. Корнієнко. // Молодь і ринок. – 2011. – № 4. – С. 125–127.

Кряжев, В. П. Структура вищої освіти в країнах Західної Європи на межі ХХ-ХХІ століть [Текст] / В. П. Кряжев. // Педагогічний альманах. – 2008. – № 3. – С. 177–183.

Осіпа, Л. Особливості вищої освіти у Франції [Текст] / Л. Осіпа. // Молодь і ринок. – 2009. – № 6. – С. 88–91.

Ржевська, А. В. Особливості сучасної університетської освіти Франції [Текст] / А.В. Ржевська. // Педагогічний альманах. – 2010. – № 5. – С. 163–167.

Ржевська, А. В. Соціальні передумови розвитку сучасної університетської освіти країн Західної Європи [Текст] / А. В. Ржевська. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 4. – С. 296–301.

Хміль, О. Особливості системи вищої освіти у Франції [Текст] / О. Хміль. // Молодь і ринок. – 2010. – № 9. – С. 95–99.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги та рекомендації. Виконання модуля самостійної роботи з дисципліни «Україна в Європі та світі» дає можливість більш глибокого вивчення матеріалу, який опрацьовується в модулях лекційних та семінарських занять. Крім того студенти набувають навички творчого пошуку необхідної джерельної бази для розробки питань, на які необхідно знайти відповідь.

Для опрацювання тем модуля самостійної роботи необхідно звернутися до підручників та навчальних посібників, що даються у списку рекомендованої літератури, а також обов'язковим є залучення додаткового матеріалу (наукових статей, спеціалізованих праць з зазначеної теми). Основним способом виконання самостійної роботи є конспектування в окремий зошит, приблизний обсяг 4 – 8 стор. на тему залежно від її складності та важливості.

Формами контролю отриманих знань є опитування на індивідуальних заняттях, поточні контрольні роботи у вигляді тестових запитань та підсумкова семестрова контрольна робота.

Важливою формою самостійної роботи є написання рефератів. Написання рефератів може стосуватись як окремих питань теми так і певної теми самостійної роботи (приклад: порівняльний аналіз систем вищої освіти в провідних країнах світу). Реферати також можуть бути підготовлені щодо питань семінарських занять, які потребують більш ґрунтовного опрацювання. Захист рефератів відбувається в усній формі на індивідуальному занятті.

Вимоги до написання рефератів:

Написання реферату – творча і самостійна робота студента, яка передбачає пошук та опрацюванню джерел з певної теми. Результатом має бути текст, який відображає сучасний стан розробки теми, яка обрана для написання реферату. Важливим критерієм при оцінці реферату є самостійність написання тексту роботи. Реферат має містити такі компоненти: зміст, вступ, декілька розділів, висновки, список літератури. Список літератури має містити від 5 до 10 джерел, бажано надрукованих за останні 10 років. Обсяг реферату від 10 до 20 сторінок залежно від обраної теми.

У вступі обґрунтовується актуальність теми, її особливості, значення для розвитку суспільства або певної галузі науки.

У розділах роботи викладаються основні відомості з теми, розкриваються основні аспекти проблем, які вивчали вчені, повідомляється інформація про сучасний стан розробки зазначеної теми.

У висновках подаються узагальненні умовиводи, ідеї, думки, оцінки, пропозиції автора реферату.

У додатках можуть міститись формули, таблиці, схеми, якщо вони суттєво полегшують розуміння роботи.

Студенти можуть проявити ініціативу й самостійно визначитися з приводу теми реферату на підставі цінного і цікавого матеріалу, знайденого ними в результаті пошуку додаткової літератури до вивчення заданої теми. Однак при цьому бажано проконсультуватися з викладачем

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНА В ЄВРОПІ ТА СВІТІ»

1. В якому році було укладено договір Олега з Візантією:
а) 907; б) 911; в) 941; г) 944.
2. Хто першим з правителів Київської Русі був охрещений:
а) Аскольд; б) Ігор; в) Ольга; г) Володимир.
3. В якому році княгиня Ольга встановила дипломатичні відносини зі Священною Римською імперією німецької нації:
а) 957; б) 955; в) 964; г) 959.
4. Християнізація Київської Русі була здійснена у:
а) 980; б) 988; в) 990; г) 998.
5. Якого київського князя вважали «тестем Європи»:
а) Володимира Великого; б) Ярослава Мудрого; в) Володимира Мономаха; г) Данила Галицького.
6. Яка донька Ярослава Мудрого стала королевою Франції:
а) Анастасія; б) Ганна; в) Єлизавета.
7. Який князь об'єднав Галичину та Волинь в єдине князівство:
а) Данило Галицький; б) Ярослав Осмомисл; в) Роман Мстиславович; г) Лев I.
8. В якому році вперше зустрічається термін «Україна»:
а) 988; б) 1085; в) 1187; г) 1185.
9. В якому році відбулась битва на р. Калці:
а) 1205; б) 1223; в) 1237; г) 1240.
10. Який київський князь був одружений з англійською принцесою Гітою:
а) Всеволод; б) Володимир Мономах; в) Мстислав; г) Ярослав Мудрий.
11. В якому році Данило Галицький став королем:
а) 1245; б) 1253; в) 1257; г) 1254.
12. Який литовський князь отримав вихід до Чорного моря:
а) Гедимін; б) Ягайло; в) Ольгерд; г) Вітовт.

13. В якому році Польща окупувала Галичину:
- а) 1345; б) 1385; в) 1340; г) 1349.
14. В якому році була укладена Кревська унія:
- а) 1385; б) 1413; в) 1569; г) 1596.
15. В якому році укладено Люблінську унію:
- а) 1385; б) 1401; в) 1569; г) 1596.
16. В якому році відбулась Грюнвальдська битва:
- а) 1385; б) 1399; в) 1410; г) 1413.
17. З ім'ям якого козацького ватажка пов'язані найбільші морські походи проти Османської імперії:
- а) Іван Сірко; б) Богдан Хмельницький; в) Петро Сагайдачний.
18. В якому році відбулася Хотинська битва:
- а) 1619; б) 1620; в) 1621; г) 1622.
19. В якому році Богдан Хмельницький прийняв протекторат Османської імперії:
- а) 1648; б) 1649; в) 1650; г) 1654.
20. В якому році укладена Переяславська угода:
- а) 1649; б) 1654; в) 1657; г) 1686.
21. З якою державою Іван Виговський уклав Гадяцький договір:
- а) Московське царство; б) Османська імперія; в) Кримське ханство; г) Річ Посполита.
22. З військами якої держави боролись українські козаки під Конотопом:
- а) Московське царство; б) Османська імперія; в) Кримське ханство; г) Річ Посполита.
23. Які держави уклали між собою Андрусівське перемир'я:
- а) Московське царство та Османська імперія; б) Османська імперія та Річ Посполита; в) Кримське ханство та Річ Посполита; г) Річ Посполита та Московське царство.
24. Між якими державами був укладений «Вічний мир»:

а) Московське царство та Річ Посполита; б) Османська імперія та Річ Посполита; в) Кримське ханство та Річ Посполита; г) Московське царство та Османська імперія.

25. В якому році відбулась Полтавська битва:

а) 1700; б) 1708; в) 1709; г) 1721.

26. В якому році був похід Наполеона на Російську імперію:

а) 1805; б) 1812; в) 1814; г) 1815.

27. В якому році розпочалась Кримська війна:

а) 1854; б) 1855; в) 1856; г) 1857.

28. В якому році розпочалась Перша світова війна:

а) 1905; б) 1914; в) 1939; г) 1941.

29. Яка країна не входила до складу Антанти:

а) Австро-Угорська імперія; б) Франція; в) Російська імперія; г) Румунія.

30. Коли було підписано Брестський мир між Центральною Радою та Німеччиною:

а) 1917; б) 1918; в) 1919; г) 1920.

31. В якому році Крим було приєднано до України:

а) 1917; б) 1918; в) 1919; г) 1920.

32. В якому році була підписана Варшавська угода:

а) 1917; б) 1918; в) 1919; г) 1920.

33. В якому році було підписано Ризький мир:

а) 1918; б) 1919; в) 1920; г) 1921.

34. В якому році було утворено СРСР:

а) 1917; б) 1919; в) 1920; г) 1922.

35. В якому році західноукраїнські землі увійшли до складу СРСР:

а) 1917; б) 1939; в) 1941; г) 1945.

36. В якому році до СРСР було приєднано Бессарабію та Буковину:

а) 1919; б) 1939; в) 1940; г) 1945.

37. До складу якої держави входило Закарпаття:

- а) Румунія; б) Польща; в) Чехословаччина; г) Молдова.
38. Яка держава окупувала Карпатську Україну в 1939 році:
а) Польща; б) Німеччина; в) Угорщина; г) СРСР.
39. В якому році Німеччина напала на СРСР:
а) 1939; б) 1941; в) 1945; г) 1954.
40. В якому році Закарпаття було приєднано до СРСР:
а) 1939; б) 1941; в) 1944; г) 1945.
41. В якому році до складу УРСР включено Кримську область:
а) 1918; б) 1939; в) 1945; г) 1954.
42. В якому році Україну стала членом ООН:
а) 1945; б) 1991; в) 1995; г) 2000.
43. В якому році Україна стала незалежною державою:
а) 1990; б) 1991; в) 1992; г) 2000.
44. Коли відбувся референдум на підтвердження незалежності України:
а) 16 липня 1990; б) 1 березня 1991; в) 1 грудня 1991; г) 28 червня 1996.
45. Коли була підписана Велика хартія університетів:
а) 18 вересня 1990; б) 18 вересня 1991; в) 18 грудня 1991; г) 18 вересня 1988.
46. Коли була прийнята Болонська декларація:
а) 19 червня 1989; б) 18 вересня 1991; в) 19 червня 1999; г) 18 травня 2005.
47. В якому році Україна приєдналась до Болонського процесу:
а) 1999; б) 2005; в) 2010; г) 1991.
48. З якою періодичністю скликають Раду міністрів щодо Болонського процесу:
а) щороку; б) двічі на рік; в) кожні два роки; г) щомісяця.
49. Скільки кредитів має містити 1 навчальний рік:
а) 10; б) 30; в) 60; г) 90.
50. Скільки циклів навчання передбачає Болонський процес:
а) один; б) два; в) три; г) чотири.

51. Кого називають «батьком Європи»:

а) Жан Моне; б) Вінстон Черчилль; в) Шарль де Голль; г) Конрад Аденауер.

52. В якому році створено Європейське об'єднання вугілля та сталі:

а) 1950; б) 1954; в) 1957; г) 1951.

53. Яка країна не була засновницею Європейського об'єднання вугілля та сталі:

а) Італія; б) Великобританія; в) Люксембург; г) Бельгія.

54. В якому році було засноване Європейське економічне співтовариство:

а) 1992; б) 1957; в) 1951; г) 2002.

55. В якому році була запроваджена «Європейська валютна змія»:

а) 1957; б) 1972; в) 1979; г) 1988.

56. В якому році запроваджено екю:

а) 1957; б) 1972; в) 1979; г) 1988.

57. В якому році запроваджено обіг євро:

а) 2000; б) 2002; в) 2005; г) 2001.

58. В якому році були перші прямі вибори до Європейського парламенту:

а) 1957; б) 1972; в) 1979; г) 1988.

59. Якою є чисельність депутатів Європейського парламенту:

а) 732; б) 736; в) 751; г) 450.

60. На скільки років обирають Європейський парламент:

а) 7; б) 2; в) 5; г) 4.

61. Скільки комісарів входить до складу Європейської комісії:

а) 27; б) 19; в) 31; г) 25.

62. Назвіть голову Європейської комісії:

а) Шульц; б) Ештон; в) Баррозу; г) Мартін.

63. Назвіть верховного представника з іноземних справ та політики безпеки:

а) Шульц; б) Ештон; в) Баррозу; г) Мартін.

64. Назвіть голову Європейської Ради:

а) Фюле; б) Ештон; в) Редінг; г) Ромпей.

65. Яка країна є членом «Вишеградської четвірки»:

а) Польща; б) Румунія; в) Литва; г) Словенія.

66. В якому році Україна стала членом Ради Європи:

а) 1991; б) 1995; в) 1999; г) 2004.

67. В якому році Україна стала членом Світової організації торгівлі:

а) 1991; б) 2004; в) 2008; г) 2010.

68. В якому році Україна стала членом Організації чорноморського економічного співробітництва:

а) 1992; б) 1996; в) 2011; г) 2004.

69. В якому році було створено Європейський Союз:

а) 1951; б) 1957; в) 1992; г) 2004.

70. В якому році було започатковано проект Європейського Союзу «Східне партнерство»:

а) 1991; б) 2008; в) 2010; г) 2004.

71. В якому році було започатковано проект Європейського Союзу «Чорноморська синергія»:

а) 2002; б) 2008; в) 2010; г) 2004.

72. Яка країна першою визнала незалежність України:

а) Польща; б) Росія; в) США; г) Чехія.

73. В якому році було підписано договір про розвиток дружби та партнерства з США:

а) 1991; б) 1994; в) 2010; г) 2004.

74. В якому році було підписано Хартію про стратегічне партнерство між Україною та США:

а) 1991; б) 1992; в) 1997; г) 2008.

75. В якому році Україна отримала гарантії ядерної безпеки:

а) 1991; б) 2008; в) 2010; г) 1994.

76. Членом якої міжнародної організації не є Україна:

а) ООН; б) НАТО; в) ОБСЄ; г) МВФ.

77. В якому році було створено ГУАМ:

а) 1992; б) 2000; в) 1997; г) 2004.

78. В якому році було підписано договір про дружбу, співробітництво та партнерство між Україною та Росією:

а) 1991; б) 1992; в) 1997; г) 2004.

79. Договір про асоціацію між Україною та Європейським Союзом було підписано:

а) 2004; б) 2008; в) 2010; г) 2012.

80. Договір про зону вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом було підписано:

а) 2004; б) 2008; в) 2010; г) 2012.

81. В якому році було засновано НАТО:

а) 1949; б) 1954; в) 1957; г) 1985.

82. Скільки країн-членів в НАТО:

а) 24; б) 28; в) 20; г) 42.

83. В якому році була підписана Хартія про особливе партнерство з НАТО:

а) 2004; б) 1997; в) 2010; г) 1992.

84. В якому році засновано Співдружність незалежних держав:

а) 1991; б) 1992; в) 2000; г) 2001.

85. Україна є членом ОБСЄ з:

а) 1991; б) 1995; в) 2000; г) 2011.

86. Коли була заснована «Велика двадцятка»:

а) 1999; б) 2008; в) 2010; г) 2012.

87. Яку назву мають критерії вступу до Європейського Союзу:

а) Амстердамські; б) Копенгагенські; в) Паризькі; г) Маастрихтські.

88. В якому місті розташовано штаб-квартиру ООН:

а) Нью-Йорк; б) Брюссель; в) Страсбург; г) Париж.

89. В якому місті розташовано будівлю Європейської Комісії:
а) Лондон; б) Брюссель; в) Страсбург; г) Париж.
90. В якому місті розташовано Суд Європейського Союзу:
а) Люксембург; б) Брюссель; в) Страсбург; г) Париж.
91. В якому місті розташовано штаб-квартиру НАТО:
а) Нью-Йорк; б) Брюссель; в) Страсбург; г) Париж.
92. В якій країні Африки Україна здійснювала миротворчу місію:
а) Ліберія; б) Бурунді; в) Єгипет; г) Алжир.
93. В який період українські миротворці перебували в Іраку:
а) 2003-2005; б) 2000-2005; в) 2004-2008; г) 2003-2008.
94. Яка країна є головним інвестором української економіки:
а) США; б) Німеччина; в) Франція; г) Кіпр.
95. Головний зовнішньоторгівельний партнер України:
а) США; б) Росія; в) ЄС; г) Китай.
96. З якою країною Латинської Америки Україна співпрацює в космічній галузі:
а) Мексика; б) Бразилія; в) Аргентина; г) Куба.
97. Яка країна Латинської Америки допомагає в подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи:
а) Мексика; б) Бразилія; в) Аргентина; г) Куба.
98. Який університет є найстарішим в Європі:
а) Болонський; б) Сорбонна; в) Оксфорд; г) Кембридж.
99. В якому році було створено європейський простір вищої освіти:
а) 1999; б) 2000; в) 2010; г) 2005.
100. В якому році Україна буде головувати в ОБСЄ:
а) 2013; б) 2014; в) 2015; г) 2016.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Зовнішня політика Київської Русі.
2. Зовнішня політика Галицько-Волинського князівства.
3. Участь українських земель у зовнішній політиці Литви.
4. Українське козацтво в міжнародних відносинах.
5. Участь України в міжнародних подіях періоду Національної революції (1648 – 1676 рр.).
6. «Українське питання» в міжнародних відносинах в роки Першої світової війни.
7. Зовнішня політика Центральної Ради та Гетьманату.
8. Зовнішня політика Директорії УНР та ЗУНР.
9. «Українське питання» в міжнародних відносинах напередодні Другої світової війни.
10. Зовнішня політика УРСР в 1960 – 1980-х рр.
11. Міжнародне визнання України.
12. Проблема врегулювання кордонів.
13. Участь України в інтеграційних процесах на пострадянському просторі.
14. Європейський напрямок зовнішньої політики України.
15. Стратегічне партнерство з США.
16. Співпраця України з країнами Латинської Америки.
17. Україна та країни Африки.
18. Співпраця України з країнами Азії.
19. Україна та ООН.
20. Україна та НАТО.
21. Україна та СОТ.
22. Співпраця між Україною та МВФ.
23. Участь України в галузевих міжнародних організаціях.
24. Передумови, причини та мета європейської інтеграції.
25. Основні етапи європейської інтеграції.
26. Інституційна структура Європейського Союзу.
27. Основні правові акти Європейського Союзу.
28. Правові засади співпраці між Україною та Європейським Союзом.
29. Механізм вступу до Європейського Союзу. Копенгагенські критерії.
30. Основні напрямки співпраці між Україною та ЄС.
31. Політика сусідства ЄС.
32. «Східне партнерство»
33. «Чорноморська синергія».
34. Перспективи вступу України до ЄС.

35. Основні риси глобалізації.
36. Вплив глобалізації на політичний устрій світу: між інтеграцією та збереженням національних держав.
37. Глобалізація світової економіки.
38. Релігійне відродження початку ХХІ століття та загроза глобальних релігійних протистоянь.
39. Глобальні проблеми людства та шляхи їх вирішення.
40. Українська культура між Сходом та Заходом. Тенденції розвитку культури в ХХІ столітті.
41. Історія розвитку вищої освіти в Україні.
42. Загальна характеристика сучасного стану системи вищої освіти провідних країн світу.
43. Основні принципи Болонської декларації.
44. Програми допомоги Європейського Союзу у сфері вищої освіти.
45. Участь України в програмах Темпус, Еразмус Мундус та програмі Жана Моне.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Александров О. С. Україна – НАТО : нові умови та реалії співробітництва: аналіт. доп. / О. С. Александров ; упорядн. В. М. Бегма, Н. Г. Діденко, О. О. Резнікова ; за заг. ред. О. В. Литвиненка. – К. : НІСД, 2011. – 56 с.
2. Артёменко, С. В. Региональная политика ЕС: опыт и географические аспекты организации функционирования еврорегионов [Текст] / С. В. Артёменко. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2011. – № 18. – С. 101–108.
3. Балюк, Н. В. Еволюція європейської інтеграції у сфері зовнішньої політики та політики безпеки [Текст] / Н. В. Балюк. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 13–17.
4. Бауман, З. Глобализация. Последствия для человека и общества [Текст] / З. Бауман. – М. : Изд-во «Весь мир», 2004. – 188 с.
5. Беляев, Ю. І. Болонський процес. Хрестоматія [Текст] / Ю. Беляев, О. Мішуков. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2005. – 276 с.
6. Білозір, М. П. Особливості українсько-російських відносин на сучасному етапі [Текст] / М. П. Білозір. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2007. – № 7. – С. 60–66.
7. Білорус, І. О. Сучасні тенденції розвитку співпраці України з НУО [Текст] / І. О. Білорус. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2007. – № 1. – С. 67–72.
8. Болонський процес : перспективи і розвиток у контексті приєднання до Європейського простору вищої освіти : Монографія [Текст] / За ред. В. М. Бебика. – К. : МАУП, 2004. – 200 с.
9. Бояр, А. О. Проблеми та перспективи розвитку єдиного ринку Європейського Союзу [Текст] / А. О. Бояр. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 170–177.
10. Бударіна, Н. О. Фінансовий ринок України в аспекті вступу її до ЄС [Текст] / Н. О. Бударіна, А. В. Вешневська. // Наук. вісн. Волин. нац.

- ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 293–299.
11. Вища освіта : шляхи розвитку та забезпечення якості. – К. : КНЕУ, 2010. – 160 с.
 12. Вища освіта України і Болонський процес : Навч. посіб. / За ред. В. Г. Кременя / М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабін. – Тернопіль : Навчальна книга, 2004. – 384 с.
 13. Войчук, М. В. Особливості інтеграції України в європейський науковий простір [Текст] / М. В. Войчук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 4. – С. 281–284.
 14. Головка, А. Русь у міжнародному житті Європи IX–X ст. [Текст] / А. Головка. – К. : Ін-т історії України НАН України, 1994. – 29 с.
 15. Головченко, В. І. Українське питання в роки Першої світової війни: Монографія [Текст] / В. І. Головченко, В. Ф. Солдатенко. – К. : Парламентське вид-во, 2009. – 448 с.
 16. Гончарук, А. Регіональна торгівельно-економічна інтеграція України та ЄС : стан, перспективи, проблеми [Текст] / А. Гончарук, О. Усенко. // Міжнародна економічна політика. – 2011. – № 12-13. – С. 98–132.
 17. Горбашевська, М. О. Перспективи співпраці України з ЄС на прикладі машинобудівельного комплексу [Текст] / М. О. Горбашевська. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 253–258.
 18. Горобець, В. Українсько-російські дипломатичні стосунки 1648 – 1657 рр. [Текст] / В. Горобець. // Київська старовина. – 1995. – № 6. – С. 10–22.
 19. Грубінко, А. Україна у зовнішній політиці Великої Британії: новітній етап міждержавних відносин (2005-2009) [Текст] / А. Грубінко. // Міжнародні зв'язки України : наукові пошуки та знахідки. – 2010. – Вип. 19. – С. 285–302.
 20. Грубінко, А. Україно-британські відносини 1991 – 2004 [Текст] / А. Грубінко. – Тернопіль, 2005. – 336 с.

21. Держалюк, М. С. Міжнародне становище України та її визвольна боротьба у 1917-1922 роках [Текст] / М. С. Держалюк. – К. : Оріяни, 1998. – 240 с.
22. Дмитренко, М. А. Євроінтеграція і національні інтереси [Текст] / М. А. Дмитренко. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2006. – № 4. – С. 25–30.
23. Донченко, Є. Україна в східноєвропейській політиці Франції (1991-2009) [Текст] / Є. Донченко. // Міжнародні зв'язки України : наукові пошуки та знахідки. – 2010. – Вип. 19. – С. 277–284.
24. Дьяков, О. А. Україна – Румунія : проблема делімітації континентального шельфу та виключних економічних зон [Текст] / О. А. Дьяков. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 4 (5). – С. 178–184.
25. Європейський Союз – Україна : Співробітництво у сфері вищої освіти. – К. : ТОВ «FGL Energy», 2010. – 20 с.
26. Єленський, В. Глобалізація, уявлені спільноти і Православ'я [Текст] / В. Єленський. // Людина і світ. – 2004. – № 5. – С. 14–20.
27. Єрьоміна, Є. О. Становлення Європейського валютного союзу [Текст] / Є. О. Єрьоміна. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2008. – № 3. – С. 45–50.
28. Журавський, В. С. Болонський процес : головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти [Текст] / В. С. Журавський, М. З. Згуровський. – К. : ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2003. – 200 с.
29. Збруєва, А. Болонський процес : пошуки шляхів підвищення конкурентоспроможності Європейської вищої школи [Текст] / А. Збруєва. // Шлях освіти. – 2002. – № 1. – С. 18–21.
30. Зіноватна, О. М. Вища освіта у США : навчальний компонент у магістерських програмах різного типу [Текст] / О. М. Зіноватна. // Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки. – 2009. – Вип. 163. – С. 82–86.
31. Зінченко, А. Історія дипломатії : від давнини до початку нового часу. Навч. посіб. [Текст] / А. Зінченко. – Вінниця : Нова книга, 2002. – 564 с.

32. Зовнішня політика України – 2006 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник [Текст] / За ред. Г. М. Перепелиці. – К, 2007. – 201 с.
33. Зовнішня політика України – 2007 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник [Текст] / За ред. Г. М. Перепелиці. – К, 2008. – 256 с.
34. Зовнішня політика України – 2008 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник [Текст] / За ред. Г. М. Перепелиці. – К, 2009. – 266 с.
35. Зовнішня політика України – 2009 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник [Текст] / За ред. Г. М. Перепелиці. – К, 2010. – 250 с.
36. Івченко, О. Г. Україна в системі міжнародних відносин : історична ретроспектива та сучасний стан [Текст] / О. Г. Івченко. – К. : «РІЧУАННП», 1997. – 688 с.
37. Кернз, В. Вступ до права Європейського Союзу : Навч. посіб. [Текст] / Волтер Кернз, ; Пер. з англ. В. С. Ісакович. – К. : Знання, 2002. – 381 с.
38. Комарницький, М. Україна і Південно-Східна Азія : перспективи співпраці в ХХІ сторіччі [Текст] / М. Комарницький. // НСС-2009 – 14-16 МАУ. – Р. 148–149.
39. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації [Текст] / За ред. Я.А. Жаліла. – К. : НІСД, 2005. – 388 с.
40. Копійка, В. Європейський Союз : заснування та етапи становлення : Навч. посіб. [Текст] / В. Копійка, Т. Шинкаренко. – К. : Либідь, 2002. – 448 с.
41. Корнієнко, В. Дидактичні особливості організації навчального процесу у вищій школі США [Текст] / В. Корнієнко. // Молодь і ринок. – 2011. – № 4. – С. 125–127.
42. Корчун, С. В. Зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами Африки [Текст] / С. В. Корчун. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2007. – № 7. – С. 82–87.
43. Котляр, М. Історія дипломатії Південно-Західної Русі [Текст] / М. Котляр. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2002. – 247 с.

44. Коцан, Н. Н. Проблеми формування морських кордонів України [Текст] / Н. Н. Коцан, Г. В. Копачинська // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2010. – № 15. – С. 78–85.
45. Крапівін, О. Євроатлантична інтеграція України [Текст] / О. Крапівін, І. Тодоров. – Донецьк : Вебер, 2008. – 329 с.
46. Красовська, О. Ю. Роль освіти в сучасних глобальних умовах [Текст] / О. Ю. Красовська. // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – № 1. – С. 182–188.
47. Кривчик, Г. Г. Вища школа і Болонський процес : Конспект лекцій [Текст] / Г. Г. Кривчик. – Дніпропетровськ : ПДАБА, ДРІДУ НАДУ, 2008. – 34 с.
48. Круглашов, А. М. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття : довідник. – Ч. 1. [Текст] / А. М. Круглашов, І. Озимок, Т. С. Астапенко, В. В. Руссу. – Чернівці, 2010. – 212 с.
49. Кряжев, В. П. Структура вищої освіти в країнах Західної Європи на межі ХХ-ХХІ століть [Текст] / В. П. Кряжев. // Педагогічний альманах. – 2008. – № 3. – С. 177–183.
50. Кулініч, М. А. Африканський вектор зовнішньоекономічної політики України [Текст] / М. А. Кулініч, М. Ю. Рубцова. // Україна і світове господарство : взаємодія на межі тисячоліть. – К. : Либідь, 2002. – С. 319–343.
51. Кучик О. Україна в зовнішній політиці держав Антанти (1917 – 1920 рр.) [Текст] / О. Кучик. – Л. : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2004. – 256 с.
52. Кучик, О. С. Зовнішня політика України : Навч. посіб. [Текст] / О. С. Кучик, О. А. Заяць. – К.: Знання, 2010. – 572 с.
53. Лажнік, В. Й. Зовнішня торгівля товарами між Україною і країнами Латинської Америки [Текст] / В. Й. Лажнік, М. О. Подзерук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2008. – № 6. – С. 79–88.
54. Лажнік В.Й. Сучасний стан зовнішньоекономічного співробітництва України з центральноазійськими країнами СНД [Текст] / В. Й. Лажнік,

- С. О. Петрук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2010. – № 15. – С. 107–117.
55. Леп'явко, С. Українське козацтво у міжнародних відносинах (1561 – 1591 рр.) [Текст] / С. Леп'явко. – Чернігів : «Сіверянська думка», 1999. – 216 с.
56. Макогон, Ю. В. Стратегічні інтереси України в ОЧЕС [Текст] / Ю. В. Макогон. // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 4 (9). – С. 193–200.
57. Максименко, І. В. Україно-румунські відносини у контексті розширення ЄС на Схід [Текст] / І. В. Максименко. // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 3 (8). – С. 225–232.
58. Макух, В. В. Україна і країни Магрибу : реалії та перспективи. Актуальні питання двохстороннього співробітництва : збірка статей [Текст] / В. В. Макух. – Одеса : Фенікс, 2010. – 244 с.
59. Мандрик, І. П. Зовнішньоторгівельні зв'язки України з Республікою Корея [Текст] / І. П. Мандрик, О. І. Алісова. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2008. – № 1. – С. 231–236.
60. Мандрик, І. П. Міждержавні відносини України та Південно-Африканської республіки [Текст] / І. П. Мандрик, В. В. Андросюк. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 11. – С. 137–141.
61. Мандрик, І. П. Основні напрямки україно-японського співробітництва [Текст] / І. П. Мандрик, О. В. Іпатюк. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2007. – № 7. – С. 87–92.
62. Мандрик, І. П. Зовнішньоторгівельні відносини США та України у 1992 – 2005 [Текст] / І. П. Мандрик, А. В. Огородніч. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2007. – № 7. – С. 93–97.
63. Мерза, Н. З. Особливості інтеграції України в європейський транспортний простір в умовах переходу до режиму вільної торгівлі [Текст] / Н. З. Мерза, М. В. Сидорук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 265–268.

64. Міжнародні організації : навч. посіб. [Текст] / Ред. О. С. Кучик. – К. : Знання, 2007. – 749 с.
65. НАТО : історія, структура, діяльність, перспективи : навч. посіб. [Текст] / С. В. Федонюк, В. Й. Лажнік, А. А. Моренчук, Н. І. Романюк ; М-во освіти і науки України ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 258 с.
66. Науменко, Н. С. Теоретичні засади стратегічного партнерства в умовах глобалізації [Текст] / Н. С. Науменко. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2009. – № 3. – С. 11–19.
67. Наумкіна, С. Глобалізація: тенденції інтеграції, універсалізації та поляризації сучасного світу [Текст] / С. Наумкіна, Ю. Ткачук. // Політичний менеджмент. – 2005. – № 6. – С. 121–128.
68. Недогреєва, А. І. Історичні передумови та стратегія європейської інтеграції України [Текст] / А. І. Недогреєва. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2006. – № 4. – С. 65–68.
69. Носирєв, О. О. Зовнішня торгівля України з країнами ЄС : проблеми та напрямки оптимізації [Текст] / О. О. Носирєв. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2011. – № 18. – С. 81–88.
70. Овсій, І. О. Зовнішня політика України : Від давніх часів до 1944 р. : Навч. посіб. для вузів [Текст] / І. О. Овсій. – К. : Либідь, 1999. – 238 с.
71. Осіпа, Л. Особливості вищої освіти у Франції [Текст] / Л. Осіпа. // Молодь і ринок. – 2009. – № 6. – С. 88–91.
72. Офіцинський, Р. А. Європейська та євроатлантична інтеграція України. Соціальний аспект : Навч. посіб. [Текст] / Р. А. Офіцинський. – Ужгород : Ліра, 2007. – 320 с.
73. Пацьох, О. С. Участь України в миротворчій діяльності Організації об'єднаних націй [Текст] / О. С. Пацьох, Т. І. Раєвич. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2008. – № 6. – С. 41–45.
74. Пашков, С. О. Глобалізація та її вплив на галузеву структуру світової економіки [Текст] / С. О. Пашков. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2009. – № 5. – С. 36–41.

75. Пелагеша, Н. Україна у смислових війнах постмодерну : трансформація української національної ідентичності в умовах глобалізації [Текст] / Н. Пелагеша. – К. : НІСД, 2008. – 288 с.
76. Переяславська рада 1654 року (Історіографія та дослідження) [Текст] / [редкол. П. Сохань, Я. Дашкевич, І. Гирич та ін.]. – К. : Смолоскип, 2003. – 830 с.
77. Пріоритетні питання політики України щодо країн Азії. Аналітична доповідь [Текст]. – К. : НІСД, 2011. – 46 с.
78. Радзієвська, С. О. Участь України в регіональних інтеграційних процесах і її вплив на підвищення конкурентоспроможності національної економіки [Текст] / С. О. Радзієвська. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2007. – № 1. – С. 49–55.
79. Рекша, Т. О. Співпраця України та Європейського Союзу у сфері освіти : реальність і перспективи розвитку [Текст] / Т. О. Рекша. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 4. – С. 275–281.
80. Ржевська, А. В. Особливості сучасної університетської освіти Франції [Текст] / А. В. Ржевська. // Педагогічний альманах. – 2010. – № 5. – С. 163–167.
81. Ржевська, А. В. Соціальні передумови розвитку сучасної університетської освіти країн Західної Європи [Текст] / А. В. Ржевська. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 4. – С. 296–301.
82. Савін, С. Л. Пріоритетні питання зовнішньої політики США у Чорноморському регіоні [Текст] / С. Л. Савін. // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 4 (13). – С. 237–243.
83. Сергійчук, В. Іменем Війська Запорозького. Українське козацтво в міжнародних відносинах XVI – XVII ст. [Текст] / В. Сергійчук. – К. : Україна, 1991. – 253 с.
84. Серов, Д. І. Арабські країни Перської затоки : стратегічний пріоритет близькосхідної політики України [Текст] / Д. І. Серов. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 3 (4). – С. 177–188.

- 85.Серов, Д. І. Південь України і Близький Схід : стан і перспективи економічної співпраці (на прикладі Одеської області) [Текст] / Д. І. Серов. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 4 (5). – С. 185–193.
- 86.Сидорук, Т. В. Передумови появи та процес концептуалізації Європейської політики сусідства [Текст] / Т. В. Сидорук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 17–23.
- 87.Симоненко, Р. Г. Українсько-польські відносини та боротьба за єдність України [Текст] / Р. Г. Симоненко, Д. В. Табачник. – К. : Либідь, 2007. – 704 с.
- 88.Стащук, Ю. В. Проблеми функціонування українсько-молдовського державного кордону та їх вплив на інтеграційні процеси в регіоні [Текст] / Ю. В. Стащук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 78–83.
- 89.Сучасна українська політика. – Спецвипуск : Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів [Текст] / за заг. ред. А. І. Кудряченка. – К. : Вид-во «Фенікс», 2011. – 352 с.
- 90.Товажнянський, Л. Болонський процес : цикли, ступені, кредити [Текст] / Л. Товажнянський, Є. Соков, Б. Клименко. – Харків, 2004. – 144 с.
- 91.Україна в глобалізованому світі : Зб. наук. праць [Текст] / НАН України. Ін-т світової економіки і міжнародних відносин; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2007. – 176 с.
- 92.Україна та Росія в історичній ретроспективі. Нариси в 3-х т. Т.1. Українські проекти в Російській імперії [Текст]. – К., 2004. – 504 с.
- 93.Українські інтереси на Африканському континенті : Республіка Кот-Д'Івуар [Текст]. // Зовнішні справи. – 2009. – № 10-11. – С. 30–31.
- 94.Хміль, О. Особливості системи вищої освіти у Франції [Текст] / О. Хміль. // Молодь і ринок. – 2010. – № 9. – С. 95–99.
- 95.Цаплієнко, А. Без українців у Сьєра-Леоне неможливо вирішити жодної миротворчої справи [Текст] / А. Цаплієнко // Політика і культура. – 2005. – № 29. – С. 28–29.

96. Цимбалюк, І. Л. Розвиток українсько-британських зовнішньополітичних відносин у системі європейської інтеграції [Текст] / І. Л. Цимбалюк, Т. Р. Левкун. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 67–71.
97. Чекаленко, Л. Д. Зовнішня політика України: Підручник для студ. ВНЗ [Текст] / Л. Д. Чекаленко. – К. : Либідь, 2006. – 710 с.
98. Чиж, І. С. Україна в Раді Європи [Текст] / І. С. Чиж. – К. : Парламентське вид-во, 2001. – 384 с.
99. Чуприна, О. Б. Історія розвитку інтеграційних процесів в Європі та аналіз їх взаємозв'язку з процесами глобалізації [Текст] / О. Б. Чуприна. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2007. – № 1. – С. 56–62.
100. Швед, В. Трансатлантичний чинник у контексті реалізації стратегічних завдань Української держави на Близькому та Середньому Сході [Текст] / В. Швед. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1. – С. 173–180.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Артьомов І. В. Проблеми і перспективи входження України в Європейський Союз [Електронний ресурс] / І. В. Артьомов. – Ужгород : Ліра, 2007. – 384 с. – Режим доступу до джерела : http://www.e-lib.zakdu.edu.ua/index.php?option=com_sobi2&sobi2Task=sobi2Details&catid=907&sobi2Id=271920&Itemid=17 – Назва з екрану.
2. Артьомов І. В. Український вимір європейської та євроатлантичної інтеграції. – Кн. 1. : Україна – Європейський Союз [Електронний ресурс] / І. В. Артьомов. – Ужгород : Ліра, 2008. – 371 с. – Режим доступу до джерела : http://www.e-lib.zakdu.edu.ua/index.php?option=com_sobi2&sobi2Task=sobi2Details&catid=896&sobi2Id=203985&Itemid=17 – Назва з екрану.
3. Відносини Україна – ЄС [Електронний ресурс] / Міністерство закордонних справ України. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/2822.htm>, вільний. – Назва з екрану.

4. Європейський проект та Україна : монографія [Електронний ресурс] / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – 192 с. – Режим доступу до джерела : <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/evrop-ea0b8.pdf>
5. Інститути ЄС і НАТО. Глосарій основних термінів та понять [Електронний ресурс]. – Ужгород : Ліра, 2007. – 199 с. – Режим доступу до джерела : http://www.e-lib.zakdu.edu.ua/index.php?option=com_sobi2&sobi2Task=sobi2Details&catid=895&sobi2Id=203984&Itemid=17– Назва з екрану.
6. Інституційний розвиток ЄС [Електронний ресурс]: матеріал Урядового порталу. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=243284695&cat_id=223223535&ctime=1266855384301, вільний. – Назва з екрану.
7. Кордон М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України [Електронний ресурс] / М. В. Кордон. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 172 с. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15840720/politologiya/evropeyska_ta_yevroatlantichna_integratsiya_ukrayini_-_kordon_mv
8. Крип'якевич І.П. Галицько-Волинське князівство [Електронний ресурс] / І.П. Крип'якевич. – 2-е вид., із змінами і доп. – Львів: Ін-т українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, 1999. – 220 с. – Режим доступу до джерела: <http://litopys.org.ua/krypgvol/krypgv.htm>
9. Овсій І.О. Зовнішня політика України (від давніх часів до 1944 року): Навч. посібник [Електронний ресурс] / І.О. Овсій. – К.: Либідь, 1999. – 240 с. – Режим доступу до джерела: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-8.html>
10. Сахаров А. Н. Дипломатія Святослава [Електронний ресурс] / А. Н. Сахаров. – М. : Международные отношения, 1982. – 240 с. – Режим доступу : <http://rummuseum.ru/portal/node/1083>
11. Спільні органи співробітництва Україна – ЄС [Електронний ресурс]. – Матеріал Урядового порталу. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=207976390&cat_id=31545&ctime=1239717330356, вільний.
12. Три роки членства у СОТ : тенденції зовнішньої торгівлі України у посткризовий період : аналіт. доп. [Електронний ресурс] / І. В. Клименко, О. А. Федірко, І. В. Ус . – К. : НІСД, 2011. – 120 с. – Режим доступу до джерела : <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/SOT-06c44.pdf>

13. Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / за ред. А. І. Кудряченка [Електронний ресурс]. – К. : Фелікс, 2009. – 544 с. – Режим доступу до джерела : <http://ivinas.gov.ua/>
14. Філософія інтеграції: Монографія [Електронний ресурс] / За заг. ред. В.Д.Бондаренка, Ф.Г.Вашука. – Ужгород: ЗакДУ, 2011. – 544 с. – Режим доступу до джерела : http://www.zakdu.edu.ua/Storage/nniartemov_20120514_vipusk_18_filosofiya_integratsiji.pdf
15. Хартія Україна – США про стратегічне партнерство від 19.12.2008. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon1.rada.gov.ua/>
16. Хронологія двосторонніх відносин) [Електронний ресурс] / Представництво Європейського Союзу в Україні. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/chronology/index_uk.htm, вільний. – Назва з екрану.
17. <http://www.mfa.gov.ua/> – Міністерство Закордонних справ України.
18. <http://www.kmu.gov.ua/> – Кабінет Міністрів України.
19. http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm – Представництво Європейського Союзу в Україні.
20. <http://fpri.kiev.ua/> - Інститут зовнішньої політики Дипломатичної академії України при МЗС України.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

- F-1** Практично не знає науково-понятійного апарату. Володіння навчальним матеріалом на рівні розпізнавання. Не має конспектів з дисципліни. Не може користуватися підручниками, словниками та енциклопедіями, методичними рекомендаціями, іншими дидактичними засобами. Не має наукового уявлення про предмет і завдання курсу, або може дуже приблизно їх сформулювати, виходячи із знань, набутих в повсякденному житті.
- F_x - 2** Має слаборозвинені уявлення про термінологію. Володіє навчальним матеріалом на фрагментарному рівні. Конспект з предмету складений безсистемно і фрагментарно. Не спроможний вибудувати логіку відповіді. Не може відповісти на питання без грубих помилок, намагається вгадати відповідь на конкретні запитання. Зовсім не обізнаний в першоджерелах. Не спроможний продуктивно використовувати допомогу викладача.
- E - 3** Самостійно відтворює деякі основні положення, викладені в базовому підручнику чи лекційному матеріалі. Може в найбільш загальних моментах розкрити зміст основних понять і категорій. Для відтворення систематизованого навчального матеріалу потребує сторонньої допомоги. Письмові роботи безсистемні і непослідовні, позбавлені проблемності, збіднені на наукову термінологію. Часто припускається типових помилок, які, однак, при допомозі може виправити. Конспект складений формально, часто неохайно. Нерідко замість конспекту при відповідях користується ксерокопіями з підручників, які слабо або взагалі не опрацьовані. Зовсім не вивчає додаткову літературу, із першоджерелами ознайомлений поверхово. Матеріалом, що планується на самостійне опрацювання, практично не володіє.
- D - 3,5** Повною мірою відтворює матеріал, що викладений в рекомендованих підручниках. Додатковою літературою практично не користується, знання першоджерел не має системного характеру. При відповідях зорієнтований на репродуктивне відтворення матеріалу, а не його творче осмислення і засвоєння. В цілому вільно орієнтується в історико-філософських аспектах предмету, однак відчуває значні утруднення при розгляді теоретичних питань. При виправленні помилок, яких припускається при усних відповідях, потребує деякої допомоги викладача. Слабко уявляє, як можуть бути використані знання з предмету при вивченні інших дисциплін соціо гуманітарного спрямування, у становленні фахово важливих рис особистості. Теми, що виносяться на самостійну роботу, опрацьовані поверхово.

- С-4** Досить вільно володіє матеріалом в обсязі робочої навчальної програми, чітко уявляє і може пояснити суть основних положень, понять і категорій. Має повні особисто написані конспекти з лекційних та семінарських занять, систематично вивчає теми, що виносяться на самостійне опрацювання, використовує їх матеріал при усних відповідях і написанні письмових контрольних робіт. Має конспект по всім першоджерелам, хоча не завжди достатній за обсягом та якістю для їх повноцінного вивчення. Відповідь побудована логічно, однак на семінарських заняттях часто звертається до конспектів. Не завжди може пояснити суть законспектованого матеріалу. При необхідності достатньо легко знаходить потрібний матеріал у конспекті, підручниках, довідковій літературі. Може виявляти зацікавленість до окремих проблем, публікацій в періодичних виданнях. Не завжди може показати актуальність проблем, що розглядаються в курсі навчальної дисципліни.
- В - 4,5** Вільно володіє матеріалом згідно з програмою дисципліни. Систематично відвідує лекційні і семінарські заняття, глибоко і цілеспрямовано вивчає першоджерела. При роботі на семінарських заняттях виявляє активність, здатність до ведення наукової дискусії, самостійного мислення. Може чітко визначити актуальність проблемних питань, що вивчаються, добре усвідомлює значення дисципліни для становлення професіонала та особистості. Проявляє сталий і неослабний інтерес до різних проблем, читає додаткову літературу з метою поглиблення знань, отриманих на заняттях. Досить ефективно використовує попередній матеріал, може на достатньому рівні здійснювати аналітико-синтетичні операції на основі отриманих знань. Володіє достатньо високою культурою самостійного планування своєї позааудиторної роботи. Однак в деяких темах може виявляти фрагментарність знання, неспроможність на високому рівні використовувати філософську методологію щодо розгляду і аналізу актуальних проблем розвитку людини та суспільства.
- А - 5** Чітко розуміє роль і значення курсу як специфічного наукового світогляду і як універсальної методології. Вільно володіє матеріалом згідно з програмою дисципліни. Систематично відвідує лекційні і семінарські заняття, глибоко і цілеспрямовано вивчає першоджерела. При роботі на семінарських заняттях виявляє активність, здатність до ведення наукової дискусії, самостійного мислення. Може чітко визначити актуальність проблемних питань, що вивчаються, добре усвідомлює значення дисципліни для становлення професіонала та особистості. Проявляє сталий і неослабний інтерес до різних проблем, читає додаткову літературу з метою поглиблення знань, отриманих на заняттях. Ефективно використовує попередній матеріал, може

здійснювати аналітико-синтетичні операції на основі отриманих знань. Володіє високою культурою самостійного планування своєї поза аудиторної роботи, продуктивно аналізувати проблемні ситуації, що виникають в сучасному світі та країні. На семінарських заняттях відповідає вільно, конспекти та інші допоміжні матеріали використовує творчо. Письмові роботи мають чітко визначену логічну структуру і завершений характер, характеризуються гарним науковим стилем. Вільно використовує між предметні зв'язки, добре орієнтується в періодичній та монографічній літературі з предмету. Легко знаходить відповіді на нестандартні питання. Здатен переконливо обґрунтовувати свою світоглядну та громадську позицію, на високому теоретичному рівні аналізувати соціальне значущі проблеми і процеси. Виявляє творчі здібності, схильність до самостійної науково-дослідницької роботи, що проявляється у прагненні приймати участь в наукових конференціях, проблемних групах тощо.

В зв'язку з тим, що залік не диференційований, студент отримує «Зараховано» за підсумками роботи в семестрі автоматично при умові, що не має пропусків лекцій та семінарів без поважних причин (відпрацьовані теми, пропущені з поважних причин), середня оцінка за аудиторну роботу(семінари, лекції) та самостійну роботу не менше Е(3).

В усіх інших випадках студент складає залік на загальних умовах. «Зараховано» виставляється